

НАПРЯМИ ФОРМУВАННЯ ПОКАЗНИКІВ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ВІДПОВІДНО ДО ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНИХ ПОТРЕБ

В статті досліджено доцільність формування напрямів оцінки фінансової безпеки за показниками фінансового стану під кутом обліково-аналітичних потреб. Проаналізовано напрями формування обліково-аналітичної інформації щодо оцінки активу та пасиву балансу. Наведено можливі загрози фінансової безпеки підприємства внаслідок зміни активів, власного та запозиченого капіталу.

Ключові слова: обліково-аналітична інформація, фінансова безпека, ризики, баланс, фінансовий стан.

RZAYEVA T., GRITSAYUK M.
Khmelnitsky National University

DIRECTIONS OF THE FORMATION OF INDICATORS OF THE FINANCIAL SAFETY ASSESSMENT ACCORDING TO ACCOUNTING AND ANALYTICAL NEEDS

In the article the expediency of formation of the directions of financial security assessment according to financial state indicators under the angle of accounting - analytical needs is explored. Areas of formation of accounting - analytical information on the estimation of assets and liabilities of the balance are analyzed. The components of financial statements of an enterprise are considered, which includes: balance sheet (statement of financial position), statement of financial results (statement of comprehensive income), statement of cash flows, statement of shareholders' equity and notes to the financial statements. The balance is identified as one of the main documents of financial reporting. The essence of the concept of "balance" is analyzed and the necessary classes, accounts, sub-accounts for its filling are selected. The possible threats to financial security of an enterprise as a result of changes in assets, own and borrowed capital are presented. In detail, the possible negative consequences of the enterprise in the deviation of the values of assets, own and borrowed capital from regulatory or regulatory dynamics. It is explained that for effective functioning of the enterprise it is necessary to constantly monitor possible threats of financial safety, which will enable timely identify negative trends. Formation of accounting and analytical information on the needs for analyzing the state of financial security, relative to the assets of the enterprise and sources of their formation, for enterprises, will enable to timely identify negative changes in the structure and dynamics of assets and liabilities of the enterprise; promptly diagnose the mismatch between the composition and structure of assets and the sources of their formation; to prevent negative dynamics of financial security characteristics and to promote its level for the economic entity, to avoid deterioration of the structure of own capital and to prevent the restriction of diversification of the types of activity of the enterprise, to react promptly to the circumstances of non-compliance with the settlement and payment discipline and to promote the development of measures to normalize the image of the enterprise.

Key words: accounting - analytical information, financial security, risks, balance, financial condition.

Вступ. В сучасних умовах господарювання, а саме при нестабільності економічного середовища, зниженні ефективності виробництва та конкурентоздатності підприємцям необхідно швидко, оперативно та адекватно реагувати на зміни в діяльності підприємства. При цьому найоптимальнішим шляхом отримання потрібної інформації є проведення детального фінансового аналізу, який дає можливість визначити конкурентоспроможність, кредитоспроможність, фінансову стабільність, платоспроможність, ступінь використання фінансових ресурсів, а також є необхідним засобом при оцінці переваг та недоліків підприємства та при прийнятті ефективних управлінських рішень. Основою фінансового аналізу є фінансова звітність – бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період [1]. Фінансова звітність складається з балансу (звіту про фінансовий стан), звіту про фінансові результати (звіту про сукупний дохід), звіту про рух грошових коштів, звіту про власний капітал і приміток до фінансової звітності [1]. Однак основним документом фінансової звітності є бухгалтерський баланс, який являє собою моментальний знімок фінансово-господарського стану фірми на певну дату [2, с.28].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблему аналізу фінансового стану на основі балансу підприємства досліджувала значна частина науковців, а саме: Кемарська Л.Г., Литвин Б.М., Мартинюк М.А., Матвеев В.В., Момот Т.В., Некрасова А.В., Парій В.М., Стельмах М.В. та ін., однак не дивлячись на значну кількість науковців, питання оцінки фінансового стану на основі балансу підприємства є недостатньо розкритим та потребує доопрацювання в частині практичного застосування даних балансу для оцінки фінансового стану підприємства.

Постановка завдання. Метою статті є обґрунтування доцільності формування напрямів оцінки фінансової безпеки за показниками фінансового стану під кутом обліково-аналітичних потреб.

Основна частина. Баланс – звіт про фінансовий стан підприємства, який відображає його активи, зобов'язання і власний капітал на певну дату. Метою складання балансу є надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан підприємства на звітну дату [4, с.28]. Саме тому баланс необхідно складати з неабиякою точністю. Для більш детального вивчення складу розділів активу балансу наведено рис. 1.

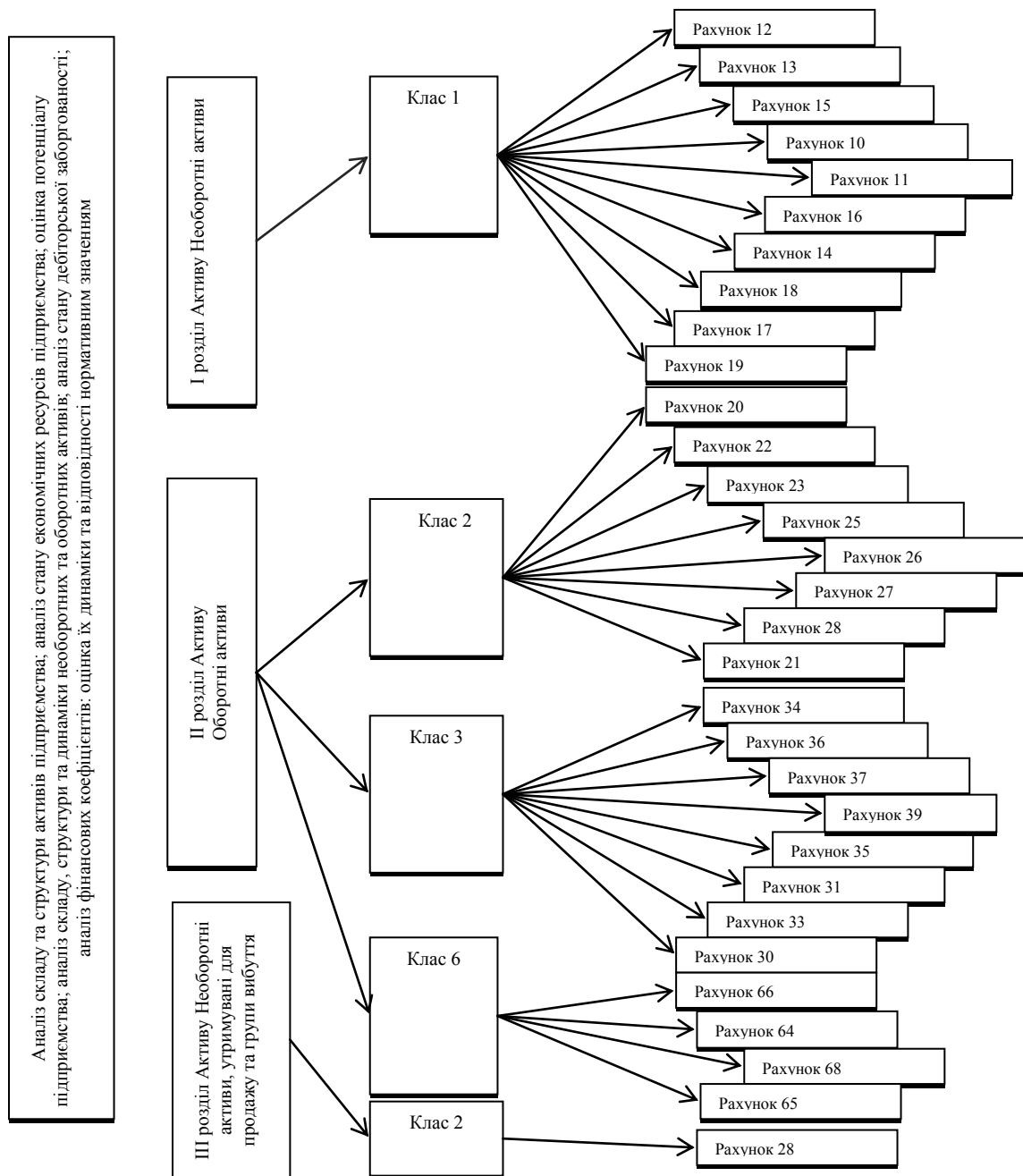

Рис. 1. Напрями формування обліково-аналітичної інформації щодо оцінки активу балансу

Є доцільним здійснити обліково-аналітичне групування розділів пасиву балансу щодо оцінки стану фінансової безпеки підприємства (рис. 2).

Негативні наслідки недобросовісної конкуренції призведуть до погіршення стану фінансової безпеки і відповідно небажаної динаміки активів підприємства, власного капіталу, зобов'язань. Об'єкти виникнення загроз за показниками балансу підприємства будуть представлені небажаними змінами у структурі майна підприємства, співвідношенні власного та запозиченого капіталу, характеристиках фінансової стійкості та ін.

Так стосовно оборотних активів може відбутися неефективне структурне співвідношення їх окремих груп; не буде дотримуватись відповідність складу та структури оборотних активів обсягу випуску продукції, товарів, здійснених послуг; порушиться співвідношення певних груп оборотних активів з точки зору їх ліквідності; зменшиться ефективність їх використання та ін. [6].

Стосовно джерел формування активів підприємства негативно може змінитися співвідношення щодо фінансування необоротних та оборотних активів; порушиться оптимальне співвідношення структури власних та запозичених коштів; відбудеться зміна вартості власного та запозиченого капіталу [6].

Відносно запозиченого капіталу, доцільно відзначити, що виникнуть утруднення та складнощі щодо його залучення; небажані зміни розрахунково-платіжної дисципліни можуть призвести до втрати репутації суб'єкта господарювання та до псування його іміджу; погіршиться фінансова стійкість підприємства та як наслідок його фінансовий стан [6].

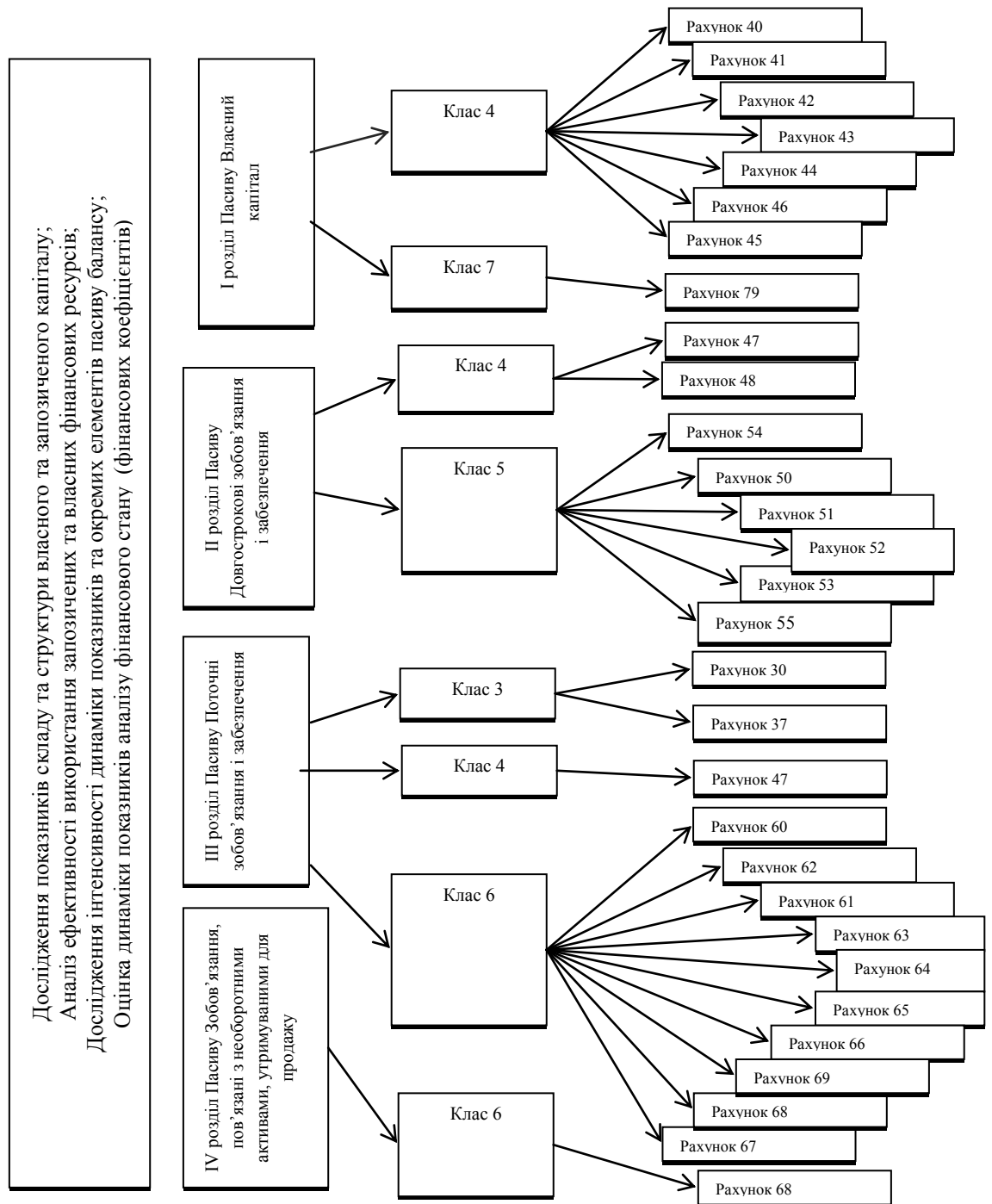

Рис. 2. Напрями формування обліково-аналітичної інформації щодо оцінки показників пасиву балансу

Щодо власного капіталу, варто наголосити, що станеться зменшення його обсягу та відповідне скорочення можливостей підприємства; зменшиться ефективність використання (рентабельність) власного капіталу в порівнянні з залученими; станеться зростання фінансової залежності підприємства.

Зазначені зміни стосовно активів підприємства, власного та запозиченого капіталу будуть сприяти погіршенню фінансового стану підприємства та відповідно сприяти зниженню рівня фінансової безпеки підприємства [6].

Дослідження обліково-аналітичної інформації щодо потреб аналізу стану фінансової безпеки, відносно активів господарюючого суб'єкта дасть можливість здійснити наступне:

- запобігти негативним змінам структури активів підприємства та сприяти підвищенню ефективності їх використання;
- своєчасно виявити негативні зміни щодо частки необоротних активів, що не відповідають виробничій програмі і ускладнюють їх використання;

- сприяти покращенню співвідношення певних груп оборотних активів з точки зору оцінки їх ліквідності;

- оперативно діагностувати невідповідність складу і структури оборотних активів обсягам випущеної продукції.

Дослідження обліково-аналітичної інформації щодо потреб аналізу стану фінансової безпеки, відносно змін складових власного капіталу господарюючого суб'єкта, дасть можливість здійснити наступне:

запобігти погіршенню структури джерел формування активів та зменшення частки власного капіталу у їх загальній сумі;

- оперативно реагувати на негативну динаміку обсягу власного капіталу і скорочення можливостей діяльності господарюючого суб'єкта;

- уникнути погіршення структури власного капіталу та запобігти обмеженню щодо диверсифікації видів діяльності підприємства;

- своєчасно реагувати на негативна динаміка обсягів власного капіталу та запобігти негативній динаміці характеристик фінансової стійкості та платоспроможності господарюючого суб'єкта.

Оцінка стану обліково-аналітичної інформації щодо потреб аналізу стану фінансової безпеки, відносно запозиченого капіталу господарюючого суб'єкта дасть можливість здійснити наступне:

- запобігти погіршенню структури джерел формування активів підприємства та відповідно уникнути певних труднощів та проблем щодо залучення запозиченого капіталу;

- оперативно реагувати на обставини недотримання розрахунково-платіжної дисципліни та сприяти розробці заходів щодо нормалізації іміджу підприємства;

- моніторити процес виконання підприємством своїх зобов'язань і підтримувати виконання розрахункової дисципліни.

Висновки. Постійний контроль та діагностика можливих загроз фінансовій безпеці підприємства за окресленими напрямками їх прояву потребує окреслення певної системи показників що можуть слугувати відправним пунктом для визначення негативних тенденцій до виділених можливих загроз фінансовій безпеці підприємства.

Формування обліково-аналітичної інформації щодо потреб аналізу стану фінансової безпеки, для підприємств, дасть можливість здійснити таке: своєчасно виявити негативні зміни щодо структури та динаміки активів та пасивів підприємства; оперативно діагностувати невідповідність складу і структури активів та джерел їх формування; запобігти негативній динаміці характеристик фінансової безпеки та сприяти покращенню її рівня для господарюючого суб'єкта, уникнути погіршення структури власного капіталу та запобігти обмеженню щодо диверсифікації видів діяльності підприємства, оперативно реагувати на обставини недотримання розрахунково-платіжної дисципліни та сприяти розробці заходів щодо нормалізації іміджу підприємства.

Література

1. НП(С)БО 1 „Загальні вимоги до фінансової звітності” : затв. Наказом Міністерства фінансів України № 73 від 07.02. 2013 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/>

2. Максак Ю.О. Дискусійні аспекти оцінки економічної безпеки підприємств / Ю.О. Максак // Вісник КТУ. – 2009. – № 4. – С. 169–173.

3. Молодецька О. М. Сучасні підходи до класифікації складових економічної безпеки підприємства / О. М. Молодецька // Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. – К., 2009. – № 6(50). – С. 194–198.

4. Момот Т.В. Конспект лекцій з дисципліни «Фінансовий аналіз» (для студентів 5 курсу денної і 6 курсу заочної форм навчання спеціальності 7.050106«Облік і аудит») / Т. В. Момот ; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х. : ХНАМГ, 2010. – 183 с.

5. Нусінова О.В. Основи оцінки економічної безпеки підприємств: теоретичні та практичні аспекти : монографія / О.В. Нусінова. – К. : ТОВ «Пантот», 2012. – 412 с.

6. Рзаєв Г.І. Фінансова звітність підприємств: аналітичні можливості та перспективи використання : монографія / Г.І. Рзаєв. – Кам'янець-Подільський : ПП «Медобори-2006», 2015. – 218 с.

7. Савчук В.П. Финансовая диагностика предприятия как система поддержки принятия управленческих решений [Електронний ресурс] / В.П. Савчук // Managment.Com.Ua. – Режим доступу : <http://www.management.com.ua/finance/fin051.html#top>.

8. Фокіна Н.П. Економічна безпека підприємства – найважливіша складова фінансової стійкості / Н.П. Фокіна, В.І. Бокій // Актуальні проблеми економіки. – 2003. – №8 (26). – С. 111–114.

9. Штангрет А. М. Економічна безпека вітчизняних підприємств: необхідність та теоретичні основи / А. М. Штангрет, О. М. Петрашова // Поліграфія і видавнича справа. – 2010. – № 2 (52). – С. 12–18.

Literatura

1. NP(S)BO 1 „Zagal'ni vy'mogy' do finansovoyi zvitnosti”, zatverdzhene Nakazom Ministerstva finansiv Ukrainy № 73 vid 07.02. 2013 r. / Verhovna Rada Ukrainy. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/>
2. Maksak Yu.O. Dy'skusijni aspekty' ocinky' ekonomichnoyi bezpeky' pidpry'emstv // Visnyk KTU. – 2009. – №4. – S.169-173.
3. Molodecz'ka O. M. Suchasni pidxody' do klasyfikaciyi skladovy'x ekonomichnoyi bezpeky' pidpry'emstva / O. M. Molodecz'ka // Visnyk Ky'yivs'kogo nacional'nogo universytetu texnologij ta dy'zajnu. – K., 2009. – № 6(50). – S. 194-198.
4. Momot T.V. Konspekt lekcij z dy'scypliny' «Finansovyj analiz» (dlya studentiv 5 kursu dennoyi i 6 kursu zaochnoyi form navchannya special'nosti 7.050106«Oblik i audyt») / T. V. Momot; Xark. nacz. akad. mis'k. gosp-va. – X.: XNAMG, 2010. – 183 s.
5. Nusinova O. V. Osnovy' ocinky' ekonomichnoyi bezpeky' pidpry'emstv: teorety'chni ta prakty'chni aspekty' : monografiya / O. V. Nusinova. – K.: TOV «Pantot», 2012. – 412 s.
6. Rzayev G.I. Finansova zvitnist' pidpry'emstv: anality'chni mozhly'vosti ta perspekty'vy' vy'kory'stannya: monografiya / G.I. Rzayev. – Kam'yanecz' – Podil's'kyj: PP «Medobory'-2006», 2015. – 218s.
7. Savchuk V.P. Fy'nsosovaya dy'agnosty'ka predpry'yaty'ya kak sy'stema podderzhky' pry'nyaty'ya upravlenchesky'x reshenny'j / V.P. Savchuk // Managment. Com.Ua. URL: <http://www.management.com.ua/finance/fin051.html#top>.
8. Fokina N.P., Bokij V.I. Ekonomichna bezpeka pidpry'emstva – najvazhly'visha skladova finansovoyi stijkosti / Aktual'ni problemy' ekonomiky'. 2003. №8 (26). S. 111-114.
9. Shtangret A. M. Ekonomichna bezpeka vitchy'znyany'x pidpry'emstv: neobxidnist' ta teorety'chni osnovy' / A. M. Shtangret, O. M. Petrashova // Poligrafiya i vy'davny'cha sprava. – 2010. – № 2 (52). – S. 12-18.

Рецензія/Peer review : 15.10.2017
Надрукована/Printed : 23.12.2017
Рецензент: д.е.н., проф. Лук'янова В.В.